

แบบฟอร์มการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ของหน่วยงาน งานการพยาบาลพิเศษ 10/1

หัวข้อในการจัดการความรู้ (Knowledge Vision)

เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ (thrombocytopenia)

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566 – วันที่ 31 พฤษภาคม 2566

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. นางสาวจันทิพย์	จันทร์พงษ์	หัวหน้าหน่วยงาน	ผู้จัดการความรู้ (KM Manager)
2. นางกนกพร	พวงมะลัย	พยาบาล	คุณอำนวย (Facilitator)
3. นางจตุพร	ชษประเสริฐ	พยาบาล	คุณลิขิต (Note Taker)
4. นางสาวสุนิสา	ติมาลา	พยาบาล	คุณกิจ
5. นางสาวสายฝน	แซ่เล่า	พยาบาล	คุณกิจ
6. นางสาวอลิศสราร	รัศมี	พยาบาล	คุณกิจ
7. นางสาวพิชญ์สินี	โพธิศาสตร์	พยาบาล	คุณกิจ
8. นางสาววินิตตา	สาแก้ว	พยาบาล	คุณกิจ
9. นางสาวศุภกร	แซ่เฮ้ง	พยาบาล	คุณกิจ
10. นางสาววิมลวรรณ	คำภีร์	พยาบาล	คุณกิจ
11. นางสาวนวพร	นนทการ	พยาบาล	คุณกิจ
12. นางสาวจันทมณี	เกื้อกุล	พยาบาล	คุณกิจ
13. นางสาวพรนิภา	วงศ์คำ	พยาบาล	คุณกิจ
14. นางสาวทรายแก้ว	การุณย์โรจน์	ผู้ช่วยพยาบาล	คุณกิจ
15. นางสาวเบญจมาภรณ์	สุนันทารอด	พนักงานบริการ (NA)	คุณกิจ
16. นางพินิจ	ศักดิ์รักษ์	พนักงานบริการ (NA)	คุณกิจ
17. นางสาววันเพ็ญ	ช่างเพชรผล	พนักงานบริการ (NA)	คุณกิจ
18. นางเรณู	เสนอใจ	พนักงานบริการ (NA)	คุณกิจ
19. นางสุพรรณษา	โสณะชัย	ผู้ปฏิบัติงานทั่วไป	คุณกิจ
20. นางสาวนิตยา	หมอแพทย์	พนักงานบริการ	คุณกิจ
21. นางสาวสุชานาฏ	อุปันเมือง	พนักงานบริการ	คุณกิจ

1. หลักการและเหตุผล

เกล็ดเลือด (platelet) คือองค์ประกอบของเม็ดเลือดที่สร้างจากไขกระดูกและถูกทำลายที่ม้าม และตับ เกล็ดเลือดไหลเวียนอยู่ในกระแสเลือด มีอายุประมาณ 10 วัน มีหน้าที่ช่วยทำให้เลือดหยุดไหลในกรณีที่มีบาดแผลหรือมีภาวะเลือดออก

เกล็ดเลือดต่ำ (thrombocytopenia) หมายถึงภาวะที่ร่างกายมีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำกว่าปกติ (150,000-400,000 cells/uL) ซึ่งมีหลายสาเหตุที่ทำให้เกิดเกล็ดเลือดต่ำ เช่น ไขกระดูกไม่สามารถสร้างเกล็ดเลือดได้ตามปกติ หรืออาจมีปัจจัยอื่นๆที่ทำให้เกิดเกล็ดเลือดในร่างกายลดลงในโรคบางชนิด ได้แก่ โรคเกล็ดเลือดต่ำจากภูมิคุ้มกัน (ITP), โรคไขกระดูกฝ่อ (aplastic anemia) การได้รับยาเคมีบำบัด (chemotherapy drugs) ที่มีการกดไขกระดูกทำให้มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำได้หรือการรับประทานยาบางชนิดในกลุ่มแอสไพริน หรือยา non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs) ได้แก่ ยาไอบูโพรเฟน ที่ทำให้การทำงานของเกล็ดเลือดได้ไม่ดีทำให้เลือดออกง่ายขึ้นหรือโรคเลือดออกง่ายที่เป็นชั่วคราว ที่เกิดจากการทำงานของเกล็ดเลือดผิดปกติ เช่น acquired dysfunction with eosinophilia เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงขึ้นอยู่กับจำนวนเกล็ดเลือดที่ต่ำ เมื่อเกล็ดเลือดต่ำกว่า 100,000 cells/uL จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะเลือดออก ส่วนโอกาสที่เลือดจะออกเองโดยไม่ต้องมีบาดแผลจะเกิดเมื่อเกล็ดเลือดน้อยกว่า 20,000 cells/uL ผู้ป่วยที่มีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำมากหรือต่ำกว่า 10,000 cells/uL อาจทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ เนื่องจากจากมีเลือดออกในสมองหรือมีปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาท ซึ่งเป็นภาวะที่รุนแรงและเป็นอันตรายถึงชีวิต

หอผู้ป่วยพิเศษ 10/1 เป็นหออภิบาลทางอายุรกรรมที่มีการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ ซึ่งบุคลากรยังขาดความรู้ประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำและได้เกิดอุบัติการณ์ ผู้ป่วย acute leukemia platelet <15,000 cells/uL เกิด intracerebral hemorrhage ย้าย MICU และเสียชีวิต หอผู้ป่วยพิเศษ 10/1 จึงเห็นความสำคัญของการทบทวนความรู้ให้กับพยาบาลหรือบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มองค์ความรู้และพัฒนาประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยที่ได้ภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- 2.2 บุคลากรในหน่วยงานมีแนวทางการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำ และสามารถดูแลได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพการมากขึ้น

3. เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

- 3.1 บุคลากรรวมถึงผู้ป่วยและญาติปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเดียวกันเมื่อผู้ป่วยมีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- 3.2 ส่งเสริมความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญของการดูแลผู้ป่วย
- 3.3 สร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในหน่วยงาน

4. วิธีการ/รูปแบบการจัดการความรู้

- Success Story Telling (SST) (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.1)
- The World Cafe (กรณีเลือกข้อนี้ให้ใส่ข้อมูลตามตารางข้อ 5.2)

5. กระบวนการจัดการความรู้ (Share & Learn)

5.1 Success Story Telling (SST)

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)
ศุภนิสา	มีผู้ป่วย acute leukemia platelet <15,000 cells/uL ทرقดลงมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ชักเกร็ง ซึมลง ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ CT brain intracerebral hemorrhage ย้าย MICU และเสียชีวิต	- ทบทวนการดูแลผู้ป่วยที่มีเกล็ดเลือดต่ำ <20,000 cells/uL	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
วิมลวรรณ	พบผู้ป่วยที่ปัญหาเกล็ดเลือดต่ำไม่เข้าใจคำแนะนำในการปฏิบัติตัวในการป้องกันอันตรายจากภาวะเลือดออกง่าย	- อธิบายข้อมูลให้ผู้ป่วยทราบถึงความจำเป็นในการปฏิบัติตามคำแนะนำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)
กนกพร	มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ พบปัญหาว่ามีการให้คำแนะนำที่ไม่ชัดเจน ต้องมีการทบทวนความรู้ให้กับพยาบาลรุ่นน้องและผู้ช่วยพยาบาลบ่อยครั้งเนื่องจากและบางครั้งไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและครบถ้วนทุกคน จึงทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนบ่อยครั้ง	- จัดการทบทวนเรื่องการการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - จัดทำคู่มือการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- นวพร - จันทมณี	- ไม่ทราบว่าจะมีโอกาสดูแลตัวเองโดยไม่มีบาดแผล - ให้คำแนะนำผู้ป่วยไม่ครบ	- ทบทวนเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
จตุพร	พบว่ามีการให้คำแนะนำและการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันและไม่ครอบคลุม	- จัดการทบทวนเรื่องการการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - จัดทำคู่มือการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)
อติศตรา	พบปัญหาว่าไม่ได้แนะนำผู้ป่วยและญาติในการสังเกตอาการมีเลือดออกตามบริเวณต่างๆ ให้ชัดเจน	- เน้นย้ำการสังเกตอาการมีเลือดออกตามบริเวณต่างๆ ให้ชัดเจน	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกิดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ
พรนิภา	พบว่าผู้ป่วยและญาติไม่ทราบถึงความจำเป็นในการปฏิบัติตัวในการป้องกันอันตรายจากเกิดเลือดต่ำ	- อธิบายข้อมูลให้ผู้ป่วยทราบถึงความจำเป็นในการปฏิบัติตามคำแนะนำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกิดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ
เบญจมาภรณ์	ผู้ป่วยบางรายที่เกิดเลือดต่ำที่ต้องนอนพักบนเตียงไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ลงเตียงไปทำกิจกรรมต่างๆ	- อธิบายข้อมูลให้ผู้ป่วยทราบถึงความจำเป็นในการปฏิบัติตามคำแนะนำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกิดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกิดเลือดต่ำ

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)
พินิจ	พบปัญหาว่าไม่ได้แนะนำผู้ป่วยและญาติในการสังเกตอาการมีเลือดออกตามบริเวณต่างๆ ให้ชัดเจน	- ทบทวนเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
ศุภกร	พบปัญหาการดูแลผู้ป่วยมีความจำกัดเนื่องจากเป็นห้องพิเศษจึงต้องให้คำแนะนำญาติและผู้ป่วยให้ชัดเจน	- อธิบายข้อมูลให้ผู้ป่วยและญาติทราบถึงความจำเป็นในการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อมีอาการผิดปกติเพื่อที่จะได้ให้การช่วยเหลือได้ทันท่วงที	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
ทรายแก้ว	พบปัญหาว่าไม่ได้แนะนำผู้ป่วยและญาติในการสังเกตอาการมีเลือดออกตามบริเวณต่างๆ ให้ชัดเจน	- ทบทวนเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

ผู้เล่าเรื่อง (Narrator)	เหตุการณ์ (Context)	เทคนิค/วิธีการ (Action)	ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Result)
- พิษณุสิน - วินิตตา	พบปัญหาว่าผู้ป่วยที่มีเกล็ดเลือดต่ำเมื่อมีอาการผิดปกติไม่แข็งแรงให้เจ้าหน้าที่ทราบและไม่ทราบว่ามีอาการอะไรบ้างที่จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่	- อธิบายข้อมูลให้ผู้ป่วยและญาติทราบถึงความจำเป็นในการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อมีอาการผิดปกติเพื่อที่จะได้ให้การช่วยเหลือได้ทันท่วงที	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- วันเพ็ญ - เรณู	- การเฝ้าระวังและการให้คำแนะนำไม่ เป็นไปแนวทางเดียวกัน	- ทบทวนเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่เกล็ดเลือดต่ำ	- มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้น - มีเอกสารที่เป็นแนวทางเดียวกันในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ - ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติทุกรายที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

6. สรุปความถี่ (ข้อมูลที่ได้มาจากข้อ 5.1 หรือ 5.2)

เรื่อง	จำนวนความถี่
- การให้คำแนะนำการผู้ป่วยและญาติ	6
- ขาดความรู้และความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติ	4
- แนวทางปฏิบัติไม่เป็นไปในทางเดียวกัน	2

7. Key Success Factor (ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ สรุปจากกระบวนการจัดการความรู้ในข้อ.6
(โดยเรียงจากความถี่ที่ได้จากข้อ 6 จากความถี่มากที่สุดไปหาน้อยสุด)

- 1) บุคลากรมีความใส่ใจและตั้งใจในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ
- 2) การที่บุคลากรเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและร่วมกันหาวิธีการแก้ไข วิธีปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน
- 3) การแบ่งปันประสบการณ์และความรู้วิธีการจากพยาบาลที่มีประสบการณ์ให้กับบุคลากรในหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 4) ความร่วมมือจากบุคลากรในหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามแผนทางที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

8. นวัตกรรมหรือสิ่งที่ได้จากการจัดการความรู้ (กรุณาแนบหลักฐาน)

คู่มือ

แผ่นพับ

และ มีการเผยแพร่ความรู้ผ่าน โปรแกรมหรือระบบต่างๆ..เมื่อวันที่..(ระบุ).....

- แนวทางการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

เพื่อการตรวจสอบ (พร้อมปรีนเอกสารแนบ หน้า website KM หน่วยงานมาด้วย)

9. ผลจากการดำเนินการทำกิจกรรม KM

จากการดำเนินกิจกรรม KM พบว่าพยาบาลและบุคลากรในหน่วยงานได้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำมากขึ้นและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ป่วยปลอดภัย ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน

10. สรุปผลการนำเทคนิคไปปฏิบัติใช้

จากการนำเทคนิคต่างๆ ไปปฏิบัติจะเห็นได้ว่าผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ มีการให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติในเรื่องการเฝ้าระวังและการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันภาวะเกล็ดเลือดต่ำทุกรายและป้ายแข็งแรงเต็มที่หัวเตียง มีการติดตามประเมินอาการแสดงถึงอันตรายด้วยสัญญาณชีพและสังเกตอาการแสดงรวมทั้งบันทึก จากการดำเนินงานพบว่าผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนที่ป้องกันได้

11. After Action Review (AAR)

1) ท่านสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาหน่วยงานของท่านได้อย่างไร

พัฒนาความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานเพื่อยกระดับการดูแลผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ปลอดภัย และนำองค์ความรู้ถ่ายทอดให้กับบุคลากรจบใหม่ในหน่วยงานรวมทั้งสร้างสื่อหรือนวัตกรรมเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดูแลผู้ป่วย

2) ท่านสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาองค์กรได้อย่างไร

- ลดความเสี่ยงผู้ป่วยอาการทรุดลง
- พัฒนาความรู้ของบุคลากร
- นำสื่อการเรียนรู้หรือนวัตกรรมนำไปใช้ต่อยอดการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานอื่น

คู่มือ

เกล็ดเลือด (platelet) คือองค์ประกอบของเม็ดเลือดที่สร้างจากไขกระดูกและถูกทำลายที่ม้ามและตับ เกล็ดเลือดไหลเวียนอยู่ในกระแสเลือด มีอายุประมาณ 10 วัน มีหน้าที่ช่วยทำให้เลือดหยุดไหลในกรณีที่มีบาดแผลหรือมีภาวะเลือดออก

เกล็ดเลือดต่ำ (thrombocytopenia) หมายถึงภาวะที่ร่างกายมีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำกว่าปกติ(150,000-400,000 cells/uL) ซึ่งมีหลายสาเหตุที่ทำให้เกล็ดเลือดต่ำ เช่น ไขกระดูกไม่สามารถสร้างเกล็ดเลือดได้ตามปกติ หรืออาจมีปัจจัยอื่นๆที่ทำให้เกล็ดเลือดในร่างกายลดลงในโรคบางชนิด ได้แก่ โรคเกล็ดเลือดต่ำจากภูมิคุ้มกัน (ITP) ,โรคไขกระดูกฝ่อ (aplastic anemia) การได้รับยาเคมีบำบัด (chemotherapy drugs) ที่มีกรดไขกระดูกทำให้มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำได้หรือการรับประทานยาบางชนิดในกลุ่มแอสไพรินหรือยา non-steroidal anti –inflammatory drugs (NSAIDs) ได้แก่ ยาไอบูโพรเฟน ที่ทำให้การทำงานของเกล็ดเลือดได้ไม่ดีทำให้เลือดออกง่ายขึ้นหรือโรคเลือดออกง่ายที่เป็นชั่วคราว ที่เกิดจากการทำงานของเกล็ดเลือดผิดปกติ เช่น acquired dysfunction with eosinophilia เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงขึ้นอยู่กับจำนวนเกล็ดเลือดที่ต่ำ เมื่อเกล็ดเลือดต่ำกว่า 100,000 cells/uL จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะเลือดออก ส่วนโอกาสที่เลือดจะออกเองโดยไม่ต้องมีบาดแผลจะเกิดเมื่อเกล็ดเลือดน้อยกว่า 20,000 cells/uL ผู้ป่วยที่มีจำนวนเกล็ดเลือดต่ำมากหรือต่ำกว่า 10,000 cells/uL อาจทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ เนื่องจากจากมีเลือดออกในสมองหรือมีปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาท ซึ่งเป็นภาวะที่รุนแรงและเป็นอันตรายถึงชีวิต

แนวทางปฏิบัติ

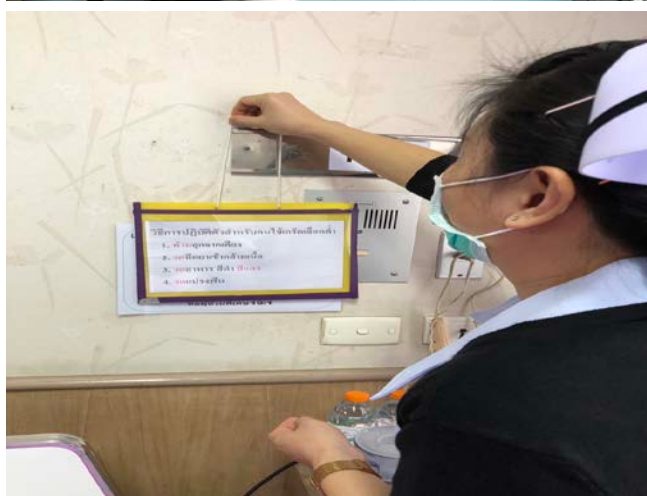
ในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะเกล็ดเลือดต่ำ

1. ให้การพยาบาลอย่างนุ่มนวลเบามือระมัดระวังการพยาบาลที่อาจเกิดอันตรายและเสี่ยงต่อการเกิดเลือดออกได้แก่ การโกนขน การเจาะเลือด การฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อหรือถ้าจำเป็นควรใช้เข็มที่คมและกดบริเวณที่ฉีดยานานอย่างน้อย 5 นาที
2. จัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย หลีกเลี่ยงสาเหตุที่อาจทำให้เกิดอันตรายต่างๆหรืออุบัติเหตุต่างๆ ได้แก่ การตกเตียง การกระทบกระแทก การถูกขงมีคมซึ่งจะทำให้เกิดบาดแผลได้
3. แนะนำการดูแลตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การแปรงฟัน ควรใช้แปรงสีฟันที่มีขนแปรงอ่อนนุ่ม ตลอดจนหลีกเลี่ยงไหมขัดฟัน
4. การดูแลริมฝีปากและช่องปากให้ชุ่มชื้นป้องกันการแตกแห้งซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะเลือดออกง่าย
5. เฝ้าระวังและแนะนำผู้ป่วยให้สังเกตอาการมีเลือดออกตามบริเวณต่างๆ ได้แก่ จ้ำเลือดใต้ผิวหนัง ตามตัว เลือดออกตามไรฟัน เยื่อจมูก อาการเลือดออกที่อาจจะออกมาที่บอเจียน ปัสสาวะและอุจจาระ
6. หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่มีผลต่อเกล็ดเลือดและระบบเยื่อเมือกโดยเฉพาะระบบทางเดินอาหาร แก่ แอสไพริน และNSAIDS แอลกอฮอล์ ยาแก้ไอ เป็นต้น
7. แนะนำรับประทานอาหารอ่อนย่อยง่าย มีโปรตีนและพลังงานสูง รสไม่จัด

กรณีที่เกล็ดเลือดต่ำ <20,000 cells/uL ควรปฏิบัติดังนี้

- บันทึกสัญญาณชีพและ Neuro Signs ทุก 4 ชั่วโมง
- นอนพักบนเตียง (Bed rest) และงดกิจกรรมทุกชนิด
- แนะนำให้ใช้น้ำเกลือบ้วนปากแทนทำความสะอาดโดยการแปรงฟันและการใช้ไหมขัดฟันไม่ควรใช้น้ำยาบ้วนปากที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เพราะจะทำให้เยื่อช่องปากระคายเคือง แห้งและเป็นแผล
- ติดตามประเมินอาการแสดงถึงอันตรายจากภาวะเกล็ดเลือดต่ำ ด้วยสัญญาณชีพและสังเกตอาการแสดงรวมทั้งบันทึก ถ้าพบการแสดงที่บ่งบอกถึงภาวะอันตรายจากภาวะเกล็ดเลือดต่ำให้รายงานแพทย์

12. ภาพประกอบการทำกิจกรรม

อัปเดตการจัดการความรู้ลงเว็บไซต์ของหน่วยงาน

นางสาวจันทิพย์ จันทรพงษ์

รักษาการแทน หัวหน้างานการพยาบาลพิเศษ 10/1